Europa op een kruispunt: Nebenzia, Kallas, Le Pen en de crisis van het Europese buitenlandse beleid

Door Frank , 17 november 2026

Europa op een kruispunt: Nebenzia, Kallas, Le Pen en de crisis van het Europese buitenlandse beleid

Door Frank Dumon | Politiek opiniestuk en historische analyse | 17 november 2026

Europa werd opgebouwd vanuit de belofte van vrede, samenwerking en verzoening. Vandaag geeft het continent ongekende bedragen uit aan bewapening, blijven de betrekkingen met Rusland uitgesproken vijandig en vragen steeds meer Europeanen zich af wie hun buitenlandse beleid bepaalt. Een felle woordenwisseling bij de Verenigde Naties en een nieuwe uitdaging van de Franse Marine Le Pen leggen een vraag bloot die Brussel niet langer kan ontwijken: dient de Europese Unie nog altijd de vrede en de belangen van haar burgers, of is geopolitieke confrontatie een doel op zich geworden?

Twee politieke gebeurtenissen, met zeven maanden ertussen, werpen licht op dezelfde institutionele crisis. Op 13 april 2026 uitte de permanente vertegenwoordiger van Rusland bij de Verenigde Naties, Vassily Nebenzia, tijdens

een vergadering van de Veiligheidsraad vernietigende kritiek op de Europese Unie en haar buitenlandchef, Kaja Kallas. Op 9 november berichtten media, op basis van gesprekken met functionarissen van het Franse Rassemblement National, over het voornemen van Marine Le Pen om de Europese Dienst voor Extern Optreden (EDEO, internationaal EEAS) af te schaffen of drastisch in te krimpen als zij in 2027 president zou worden. De ene uitdaging kwam uit Moskou; de andere ontstond binnen de Europese Unie zelf. Hun motieven en politieke programma's verschillen, maar beide dwingen tot een debat over Europese macht, verantwoordingsplicht, diplomatie en oorlog.

Geen van beide gebeurtenissen mag worden gereduceerd tot een sensationele videotitel. De toespraak van Nebenzia is opgenomen in het officiële vergaderverslag van de Verenigde Naties, S/PV.10133. Kallas sprak tijdens dezelfde vergadering en reageerde later rechtstreeks. Over de plannen van Le Pen berichtte POLITICO op 9 november 2026, terwijl de taken en uitgaven van de EDEO kunnen worden gecontroleerd aan de hand van haar eigen publicaties. Deze documenten stellen ons in staat de politieke argumenten ernstig te nemen, zonder beschuldigingen te verwarren met vastgestelde feiten.

1. De confrontatie bij de Verenigde Naties: een openlijke diplomatieke breuk

De vergadering van de Veiligheidsraad op 13 april was formeel gewijd aan de samenwerking tussen de Verenigde Naties en de Europese Unie. Ze was niet bedoeld als een persoonlijk duel. VN-functionaris Khaled Khiari beschreef de aanzienlijke bijdrage van de EU aan bemiddeling, vredeshandhaving, humanitaire hulp en multilaterale instellingen. Kallas verdedigde de Europese betrokkenheid en stelde de Russische invasie van Oekraïne voor als een fundamentele schending van het internationaal recht. Zij plaatste de oorlog in Oekraïne naast de crisis in het Midden-Oosten en de steeds kwetsbaardere internationale veiligheidsorde.

De tussenkomst van Nebenzia doorbrak abrupt die zorgvuldig beheerste institutionele toon. Hij beschuldigde de EU ervan zich tientallen jaren te hebben voorgedaan als een welwillende vredestichter, terwijl zij in werkelijkheid selectieve belangen nastreefde, de veiligheidszorgen van andere staten negeerde en economische verhoudingen bestendigde die uit de koloniale overheersing voortkwamen. Zijn centrale verwijt was niet louter dat Brussel fouten maakte, maar dat een politiek project dat ooit met verzoening werd vereenzelvigd, een instrument van escalatie was geworden.

Hij richtte zich in het bijzonder tegen Kallas, voormalig premier van Estland, die hij beschouwde als het symbool van een Oost-Europese diplomatieke stroming die Moskou vooral vanuit confrontatie benadert. Hij beschuldigde Europese regeringen ervan onderhandelingen over Oekraïne te dwarsbomen, maximalistische voorwaarden voor een regeling te steunen, de sancties op te voeren ondanks de schade voor hun eigen economieën en de bevolking voor te bereiden op een rechtstreekse militaire botsing met Rusland. Aan het einde verwees hij naar het opruiende schrikbeeld van een nieuw “Reich”. Die vergelijking behoort tot de retoriek van Nebenzia en is geen vaststaande omschrijving van de EU; historisch gezien is ze bijzonder zwaarwichtig en moet ze ook zo worden benoemd. Maar wie de hele toespraak vanwege die retoriek verwerpt, laat de kernvragen onbeantwoord.

Waarom is de diplomatieke verbeeldingskracht van Europa zo ingrijpend verschraald? Waarom wordt militaire paraatheid telkens uitvoerig toegelicht, terwijl de praktische opbouw van een mogelijke onderhandelde vrede zoveel minder zichtbaar blijft? En waarom moeten burgers steeds hogere defensie-uitgaven financieren zonder een even transparant debat over de economische afwegingen, de risico's van escalatie en het uiteindelijk nagestreefde doel?

2. Kaja Kallas en de taal van permanente confrontatie

Kallas heeft consequent gesteld dat de Russische militaire interventie niet mag worden beloond en dat de soevereiniteit van Oekraïne moet worden verdedigd. Dit standpunt heeft een juridische grondslag: de Algemene Vergadering van de VN heeft de territoriale integriteit van Oekraïne herhaaldelijk bevestigd en de Russische pogingen tot annexatie verworpen. Wie Kallas ernstig wil bekritiseren, moet die werkelijkheid erkennen. De Europese veiligheid kan niet worden heropgebouwd door te doen alsof internationaal erkende grenzen eenvoudigweg met geweld kunnen worden gewijzigd.

Maar de juridische argumenten voor de onafhankelijkheid van Oekraïne ontslaan de Europese leiders niet van hun politieke plicht om naar een uitvoerbare regeling te zoeken. Het recht van een land op zelfverdediging steunen en tegelijk de voorwaarden voor een staakt-het-vuren onderzoeken, zijn geen onderling uitsluitende beleidskeuzes. Europa heeft een strategie nodig die duidelijk maakt hoe militaire steun, diplomatiek overleg, humanitaire garanties en politieke compromissen op elkaar kunnen inwerken. Zonder die strategie dreigen slogans over overwinning of strategische nederlaag het eigenlijke beleid te vervangen.

Tijdens de VN-vergadering beantwoordde Kallas het procedurele bezwaar van Nebenzia nadat de voorzitter van de Veiligheidsraad haar opnieuw het woord had gegeven. Zij hield vol dat Europese veiligheidsregelingen het verbod op grenswijzigingen door geweld moeten eerbiedigen en vroeg zich af waarom de buurlanden van Rusland zijn optreden vrezen. Haar antwoord was krachtig. Niettemin legde de woordenwisseling een veel dieper falen bloot: de vertegenwoordigers van Rusland en de EU spraken wel tot de wereld, maar nauwelijks met elkaar. Beiden wezen de ander aan als het grootste gevaar, terwijl het vooruitzicht op een alomvattende Europese veiligheidsregeling steeds verder uit beeld verdween.

Europa moet onrechtmatig militair optreden kunnen veroordelen en tegelijkertijd kunnen benadrukken dat diplomatie met Moskou noodzakelijk is. Dialoog is geen capitulatie. Onderhandelen is geen beloning. Het is de onmisbare methode waarmee vijanden uiteindelijk oorlogen beëindigen.

3. Het vergeten beginsel van ondeelbare veiligheid

Decennialang was het Europese veiligheidsbeleid niet bedoeld als een keuze tussen volledige westerse en volledige Russische overheersing. Tijdens de top van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) in 2010 onderschreven de deelnemende staten het ideaal van een gemeenschappelijke veiligheidsgemeenschap die zich uitstrekt over Europa en Eurazië. Hun Herdenkingsverklaring van Astana bevestigde dat staten hun veiligheid niet ten koste van de veiligheid van anderen mogen versterken.

Die verbintenis verdient opnieuw een centrale plaats in het Europese debat. De Russische overtuiging dat de uitbreiding en versterking van rivaliserende veiligheidsstructuren zijn belangen bedreigt, is een politieke realiteit waarmee elk duurzaam akkoord rekening moet houden. Ook de bezorgdheid van Polen, Estland, Letland, Litouwen en Oekraïne is een politieke realiteit. Geen enkel akkoord kan stabiel zijn wanneer het de veiligheidszorgen van de ene partij erkent en die van de andere als onwettig afwijst.

Er is echter een wezenlijke grens aan dit argument. Het OVSE-beginsel mag niet worden gebruikt om Rusland zeggenschap te geven over de binnenlandse keuzes of de soevereiniteit van buurlanden. Dezelfde verklaring beschermt immers ook de soevereine gelijkheid van iedere deelnemende staat en diens vrijheid om veiligheidskeuzes te maken. Een geloofwaardige Europese regeling moet beide beginselen verenigen: geen beleid van militaire omsingeling of vernedering, maar

evenmin een recht van grootmachten om kleinere staten te overheersen.

Voor Brussel betekent dit opnieuw een diplomatieke taal ontwikkelen die wederzijdse veiligheid mogelijk maakt, in plaats van te veronderstellen dat wapens alleen veiligheid kunnen scheppen. Voor Moskou betekent het erkennen dat onveiligheid geen rechtvaardiging is voor territoriale verovering. Voor Washington betekent het aanvaarden dat de Europese veiligheid geen schaakbord is waarop een ander continent eindeloos de kosten van confrontatie kan dragen.

4. Militaire uitgaven: de bedragen zijn hoger dan de oorspronkelijke toespraak deed vermoeden

Nebenzia legde bijzondere nadruk op de snelle stijging van de Europese militaire uitgaven. In zijn toespraak van april sprak hij over ongeveer 381 miljard euro aan defensie-uitgaven van de EU-lidstaten in 2025, op basis van een eerdere raming die toen in omloop was. De cijfers die het Europees Defensieagentschap daarna publiceerde, zijn nog opmerkelijker. Volgens zijn rapport van 16 juli 2026 besteedden de 27 lidstaten in 2025 samen 418 miljard euro aan defensie, een stijging met 20 procent ten opzichte van 2024. Het agentschap verwachtte voor 2026 een bedrag van 454 miljard euro en berekende dat defensie in 2025 al 2,2 procent van het bruto binnenlands product van de EU vertegenwoordigde.

Het gaat om uitgaven van de lidstaten, niet om één begroting die door Brussel wordt beheerd. Dat onderscheid is belangrijk. Toch tonen deze bedragen een ingrijpende gezamenlijke verschuiving van prioriteiten. Europese regeringen verdedigen de stijging als noodzakelijke afschrikking na de Russische invasie van Oekraïne en vanwege de onzekerheid over de Amerikaanse veiligheidsverbintenissen op lange termijn. Die argumenten zijn niet uit de lucht gegrepen; veel Europeanen vrezen oprecht verdere militaire agressie. Maar het zou onverantwoord zijn te doen alsof dergelijke bedragen geen politieke of maatschappelijke gevolgen hebben.

Elke regering wordt geconfronteerd met concurrerende behoeften: ziekenhuizen, openbaar vervoer, pensioenen, onderwijs, energieprijzen voor de industrie, huisvesting en aanpassing aan de klimaatverandering. Hogere militaire begrotingen hoeven niet automatisch te leiden tot even grote besparingen op sociale voorzieningen; ze kunnen ook worden gefinancierd met belastingen, leningen of verschuivingen tussen andere uitgavenposten. Maar elke methode brengt ergens kosten mee. Kiezers verdienen een gedetailleerde verantwoording, niet alleen

aankondigingen van ambitieuze defensiedoelstellingen.

Een andere vraag betreft de industriële begunstigden. Overheidsopdrachten kunnen de Europese maakindustrie en legitieme veiligheidsbehoeften ondersteunen, maar ze kunnen ook leiden tot lobbydruk, dubbel werk en langdurige afhankelijkheid van wapenleveranciers. Defensie-uitgaven verdienen daarom bijzonder streng parlementair toezicht. Als Europa honderden miljarden kan vrijmaken om zich op oorlog voor te bereiden, moet het evenveel ernst tonen bij de financiering van middelen om oorlog te voorkomen.

5. Sancties, energie en de prijs van geopolitieke beslissingen

Nebenzia bestempelde de Europese sancties als ondoeltreffend tegen Rusland en schadelijk voor de EU zelf. Dat is één kant van een omstreden economische beoordeling. De EU stelt dat haar maatregelen bedoeld zijn om de Russische militaire financiering te beperken, de toegang tot gevoelige technologie te bemoeilijken en te reageren op schendingen van de Oekraïense soevereiniteit. De sanctiechronologie van de Raad van de EU bevestigt dat dit beleid voortdurend is uitgebouwd en verlengd.

Sancties kunnen de mogelijkheden van een geviseerd land beperken zonder het tot overgave te dwingen. Ze kunnen ook kosten veroorzaken voor de landen die ze opleggen, vooral wanneer langdurige handels- en energiebetrekkingen worden verbroken. De Europese industriële basis steunde decennialang op ingevoerde brandstoffen tegen concurrerende prijzen, waaronder Russisch aardgas via pijpleidingen. De afbouw van die leveringen heeft, samen met schokken op de internationale markten en andere structurele problemen, de energie-intensieve maakindustrie voor grote uitdagingen geplaatst. Het is volkomen legitiem te vragen of de lasten eerlijk zijn verdeeld over consumenten, werknemers, bedrijven en overheden.

Een nauwkeurige analyse moet evenwel onderscheid maken tussen de gevolgen van sancties, de gevolgen van de oorlog zelf, verstoorde energieleveringen, schommelingen op de wereldmarkt en het binnenlandse energiebeleid. Niet iedere fabriekssluiting of stijging van de energiefactuur kan aan één besluit van Brussel worden toegeschreven. Maar wie al deze kosten afschildert als de onvermijdelijke prijs van moreel leiderschap, ontwijkt evenzeer de plicht om ze te meten.

Mijn standpunt is duidelijk: de Europese Unie moet de economische gevolgen van haar Ruslandbeleid openlijk opnieuw beoordelen, transparante evaluaties per sector

publiceren en diplomatieke kanalen openhouden voor het eventuele herstel van wederzijds voordelige economische betrekkingen. De kracht van Europa werd niet alleen opgebouwd door bondgenootschappen, maar ook door productie, handel, vakmanschap en de mogelijkheid om vreedzaam samen te leven. Die fundamenten vernietigen in naam van een confrontatie zonder einddatum zou een historische vergissing zijn.

6. Dubbele maatstaven en internationaal recht: kritiek moet voor iedereen gelden

In een van de scherpste passages van zijn toespraak plaatste Nebenzia de Europese verdediging van het zelfbeschikkingsrecht in het geval van Groenland tegenover de afwijzing van Russische aanspraken op de Krim en andere bezette Oekraïense gebieden. Hij vroeg ook waarom Europese leiders de vrije scheepvaart in de Straat van Hormuz verdedigen, terwijl ze activiteiten beperken die verband houden met Russische schepen waarop sancties van toepassing zijn.

De beschuldiging van selectieve juridische redeneringen verdient onderzoek, zeker gezien de lange geschiedenis van het Europese kolonialisme en de uiteenlopende internationale reacties op verschillende oorlogen. De reputatie van Europa in Afrika, Azië en het Midden-Oosten wordt niet alleen bepaald door de huidige hulpprogramma's. Herinneringen aan grondstoffenroof, territoriale overheersing en ongelijke onderhandelingsverhoudingen zijn niet verdwenen. Landen buiten Europa mogen terecht vragen of de maatstaven die op tegenstanders worden toegepast, ook voor bondgenoten gelden.

Maar de gevallen die Nebenzia met elkaar vergeleek, zijn juridisch niet zonder meer gelijk te stellen. Zelfbeschikking geeft geen onbeperkt recht om met militair geweld grondgebied in te nemen. In resolutie ES-11/4 van oktober 2022 verwierp de Algemene Vergadering van de VN de poging tot annexatie van vier Oekraïense regio's en bevestigde zij de internationaal erkende grenzen. De VN beschouwen ook de Krim nog altijd als Oekraïens grondgebied. Dat standpunt kan niet zomaar worden uitgewist door te verwijzen naar politieke grieven of plaatselijke referenda die onder bezetting werden georganiseerd.

Ook de vrijheid van scheepvaart en de rechtmatigheid van specifieke sancties of scheepsinspecties vereisen een afzonderlijke juridische analyse. Er kunnen reële tegenstrijdigheden in het westerse beleid bestaan, maar die moeten worden aangetoond en niet zomaar verondersteld. Een overtuigende kritiek op Brussel begint bij dezelfde regel voor alle machten, met inbegrip van Rusland, de Verenigde

Staten en de EU: soevereiniteit, bescherming van burgers en het verbod op een aanvalsoorlog zijn geen beginselen die men naar believen kan toepassen of negeren.

7. Democratische legitimiteit: wie bepaalt het Europese buitenlandse beleid?

De Russische VN-vertegenwoordiger beschuldigde Europese instellingen ervan alternatieve politieke krachten te willen onderdrukken via censuur, digitale controle en druk op de uitslag van verkiezingen. Dit zijn brede beschuldigingen; specifieke verkiezingskwesties in Roemenië of Georgië kunnen zonder afzonderlijk bewijsmateriaal niet als bewijs voor een EU-brede samenzwering worden beschouwd. Georgië is geen EU-lidstaat en de juridische en politieke omstandigheden verschillen van verkiezing tot verkiezing.

Toch is de onderliggende democratische vraag reëel. Hoe kunnen Europese regeringen beweren over de instemming van de bevolking te beschikken wanneer de gevolgen van beslissingen over het buitenlandse beleid aan een ernstig publiek debat worden onttrokken? Burgers die zich tegen sancties verzetten, vredesonderhandelingen eisen of militaire kredieten ter discussie stellen, moeten die standpunten vrij kunnen uiten. Onenigheid met de overheersende strategie is op zichzelf geen buitenlandse inmenging of gebrek aan loyaliteit.

Brussel moet ook eerlijker zijn over waar de bevoegdheden werkelijk liggen. Nationale regeringen behouden belangrijke bevoegdheden op het vlak van buitenlands en veiligheidsbeleid. De hoge vertegenwoordiger is geen rechtstreeks verkozen Europese president en een groot deel van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU berust op besluiten van de lidstaten. Het bestaan van deze intergouvernementele structuur neemt een democratisch tekort niet weg: door de institutionele complexiteit kunnen gewone kiezers moeilijk achterhalen wie waarvoor verantwoordelijk is.

Europese democratie vereist duidelijk aanwijsbare besluitvormers, toegankelijke documenten, daadwerkelijke parlementaire controle en ruimte voor afwijkende opvattingen. Een Unie die vertrouwen heeft in haar legitimiteit, zou dat toezicht moeten verwelkomen, ook wanneer het afkomstig is van critici die haar huidige geopolitieke koers fundamenteel ter discussie stellen.

8. Corruptie en geheimhouding: Brussel moet de beschuldigingen beantwoorden, niet wegwuiven

De aanklacht van Nebenzia tegen de corruptie aan de top van de Europese instellingen verdient meer dan een automatische afwijzing als Russische propaganda. Hij noemde voormalig EU-buitenlandchef Federica Mogherini en voorzitter van de Europese Commissie Ursula von der Leyen bij naam en beschuldigde Europese functionarissen ervan te profiteren van de enorme middelen die voor Oekraïne worden vrijgemaakt. Hij ging verder en stelde dat een groot deel van de hulp in de zakken van Europese bureaucraten belandde. De precieze omvang die hij noemde, is niet aangetoond door een openbare, onafhankelijk controleerbare audit. Maar die onbevestigde omvang mag geen gemakkelijk excuus worden om de reeds gedocumenteerde tekortkomingen, onderzoeken en belangenconflicten te negeren.

Neem de Europese Dienst voor Extern Optreden zelf. In december 2025 maakte het Europees Openbaar Ministerie huiszoekingen bekend bij de EDEO in Brussel en het Europacollege in Brugge wegens vermoedelijke onregelmatigheden bij de toewijzing van een door de EU gefinancierde opdracht voor de opleiding van diplomaten. Drie personen, onder wie de rector van het Europacollege, werden vervolgens formeel in kennis gesteld van beschuldigingen betreffende aanbestedingsfraude, corruptie, belangenconflicten en schending van het beroepsgeheim. Die rector was Federica Mogherini. Het onderzoek en de geuite beschuldigingen zijn reëel; deze mededelingen vormen geen bewijs van een strafrechtelijke veroordeling en het vermoeden van onschuld blijft essentieel. Niettemin is een onderzoek dat doordringt tot de instelling die verantwoordelijk is voor de Europese diplomatie een zaak van groot openbaar belang, geen onbeduidende anekdote.

Daarnaast bestaat er het gedocumenteerde geschil over transparantie waarbij Ursula von der Leyen betrokken is. Op 14 mei 2025 vernietigde het Gerecht van de EU de weigering van de Commissie om toegang te verlenen tot sms-berichten die in het kader van de aankoop van vaccins met de topman van Pfizer waren uitgewisseld. Het Gerecht stelde vast dat de Commissie geen aannemelijke verklaring had gegeven voor haar onvermogen om die berichten terug te vinden. Dit arrest stelde niet vast of er corruptie had plaatsgevonden. Het bracht wel een ernstige institutionele tekortkoming aan het licht in de verantwoordingsplicht en het beheer van documenten op het hoogste politieke niveau. Dergelijk optreden valt moeilijk te rijmen met de herhaalde bewering van Brussel een toonbeeld van transparantie te zijn.

Het probleem beperkt zich bovendien niet tot afzonderlijke schandalen. In Speciaal verslag 18/2026 oordeelde de Europese Rekenkamer dat de fraudebestrijdingsstrategie van de Commissie weliswaar breed opgezet was, maar onvoldoende ambitieus. Zij wees op zwakke punten bij de risicoanalyse, de actieplanning, het toezicht en de meting van daadwerkelijke resultaten. In haar onderzoek uit 2021 naar de Europese aanpak van grootschalige corruptie in Oekraïne had de Rekenkamer al geconcludeerd dat diepgewortelde corruptie een ernstig probleem bleef en dat de EU-initiatieven ontoereikende resultaten opleverden. Die laatste beoordeling betreft de vroegere periode die de controleurs onderzochten; ze berekent niet hoeveel oorlogshulp na 2022 eventueel verloren is gegaan.

Welke conclusie moeten Europese belastingbetalers hieruit trekken? Niet dat elke onbevestigde beschuldiging automatisch bewezen is, maar wel dat officiële Europese bronnen zelf aanzienlijke redenen geven voor wantrouwen en dringend onderzoek. De Commissie, de EDEO en de betrokken nationale autoriteiten moeten de geldstromen rond hulp, contracten, tussenpersonen en uiteindelijke begunstigden zo transparant en onafhankelijk controleerbaar maken als de regels inzake veiligheid en privacy toelaten. Waar misdrijven worden vermoed, moeten onderzoekers volledige toegang en daadwerkelijke onafhankelijkheid krijgen. Waar middelen zijn misbruikt, moeten de verantwoordelijken worden vervolgd en moet het geld worden teruggevorderd.

Brussel kan het mondiale Zuiden niet geloofwaardig de les lezen over behoorlijk bestuur wanneer het defensief reageert op vragen over zijn eigen instellingen. Evenmin mag van Europese burgers worden verwacht dat ze een steeds grotere financiële en militaire inzet aanvaarden zonder transparante verantwoording over de bestemming van het geld. De beschuldigingen van Nebenzia vereisen onderzoek en antwoorden. De politieke verantwoordingsplicht rust op degenen die macht uitoefenen en overheidsgeld besteden.

9. Oekraïne en de beschuldiging van internationale wapenhandel

Misschien wel de opvallendste cijfermatige beschuldiging in de toespraak van Nebenzia betrof lichte wapens. Hij schreef aan het Amerikaanse Institute for the Study of War een raming toe volgens welke één op de drie machinegeweren in handen van extremistische of terroristische groeperingen wereldwijd uit Oekraïne afkomstig zou zijn. Die bewering staat in het officiële VN-transcript, maar voor dit artikel kon geen overeenkomstig oorspronkelijk onderzoek of bijbehorende onderzoeksmethode van dat instituut worden geverifieerd.

Het verdwijnen van wapens uit officiële leveringskanalen is een legitiem en dringend onderzoeksonderwerp overal waar grote hoeveelheden wapens naar een oorlogsgebied worden gebracht. Exportcontroles, de tracering van serienummers, voorraadbeheer en onafhankelijk toezicht zijn van groot belang. Brussel en de regeringen die wapens leveren, moeten een zo volledig mogelijk onafhankelijk gecontroleerd overzicht publiceren van de geleverde uitrusting en bekende gevallen waarin wapens elders terechtkwamen. Zolang het onderliggende onderzoek van het Institute for the Study of War niet kan worden teruggevonden, blijft het precieze cijfer van één op drie een toegeschreven beschuldiging en geen geverifieerde statistiek.

De fundamentelere bezorgdheid hangt niet af van één betwist cijfer: regeringen die op deze schaal wapens overdragen, dragen een blijvende verantwoordelijkheid om hun bestemming te controleren en geloofwaardige meldingen van illegale handel te onderzoeken. Uitzonderingen om veiligheidsredenen mogen geen vrijstelling van democratische controle worden.

10. Het mondiale Zuiden: ontwikkelingshulp, voedsel en politieke invloed

Nebenzia viel ook het zelfbeeld van de EU aan als belangeloze weldoener van ontwikkelingslanden. Hij stelde grote investeringsprogramma's, waaronder Global Gateway, voor als instrumenten om bevoorrechte toegang tot grondstoffen en markten te verzekeren. Het Europese ontwikkelingsbeleid heeft onmiskenbaar een strategische dimensie. De EU omschrijft zelf haar delegaties als actief op het gebied van handel, economische veiligheid en toegang tot kritieke grondstoffen, naast ontwikkelingswerk en diplomatieke activiteiten.

Toch zou het misleidend zijn om elke door Europa gefinancierde weg, elk energieproject of elk programma voor volksgezondheid als uitbuiting te bestempelen. Afzonderlijke projecten moeten worden beoordeeld op basis van hun contracten, milieugevolgen, plaatselijke werkgelegenheid, toegevoegde waarde voor het ontvangende land en de mogelijkheid van dat land om zijn eigen prioriteiten te bepalen. Dat beide partijen voordeel kunnen hebben bij samenwerking, maakt ontwikkelingshulp niet ongeldig. Het gevaar ontstaat wanneer een machtige donor de voorwaarden oplegt en de plaatselijke bevolking nauwelijks inspraak krijgt.

De handel in voedsel en meststoffen toont eveneens hoe noodzakelijk nauwkeurigheid is. Rusland heeft aangevoerd dat sancties, bancaire beperkingen, scheepvaartproblemen en een al te strikte naleving van beperkingen door commerciële partijen de leveringen aan armere landen hebben bemoeilijkt. De Raad van de EU stelt dat de handel in voedsel en landbouwproducten is vrijgesteld van de sancties tegen Rusland. Zowel de formele vrijstellingen als de praktische werking van betalings-, verzekerings- en logistieke systemen verdienen onderzoek. Het bestaan van een wettelijke uitzondering bewijst niet dat elke levering probleemloos verloopt; omgekeerd toont een verstoring niet automatisch aan dat de EU de uitvoer van Russisch graan of meststoffen formeel heeft verboden.

De ruimere vraag is of de wereldwijde partnerschappen van Europa steunen op wederzijds respect voor soevereiniteit, dan wel op de verwachting van politieke gehoorzaamheid. Een onafhankelijk Europa zou met Azië, Afrika en Latijns-Amerika moeten kunnen samenwerken zonder iedere partner te dwingen partij te kiezen in een nieuwe geopolitieke blokconfrontatie.

11. De uitdaging van Marine Le Pen vanuit de Europese Unie zelf

Zeven maanden na de confrontatie bij de VN ontstond in de Franse politiek een heel andere bedreiging voor de institutionele positie van Kallas. Op 9 november berichtte POLITICO, op basis van verklaringen van vier functionarissen van het Rassemblement National, dat Marine Le Pen de diplomatieke dienst van de EU wilde ontmantelen of sterk inkrimpen als zij in 2027 tot president van Frankrijk zou worden verkozen. Vertegenwoordigers van haar partij stelden dat de EDEO het werk van de nationale ministeries van Buitenlandse Zaken dubbel uitvoert, overheidsgeld opslorpt en Brussel in staat stelt te spreken namens regeringen die het niet noodzakelijk eens zijn met zijn standpunten.

De EDEO is geen onbeduidende administratieve dienst. Zij coördineert de externe betrekkingen van de EU, ondersteunt de hoge vertegenwoordiger en onderhoudt een wereldwijd diplomatiek netwerk. Volgens een officiële presentatie van haar begroting bedroeg het administratieve budget in 2024 880 miljoen euro; voor 2025 werd 932,5 miljoen euro goedgekeurd. Daarmee werden ongeveer 2.500 medewerkers in Brussel en bijna 2.800 medewerkers in 145 delegaties en kantoren gefinancierd, naast gebouwen, informatica en veiligheidsverplichtingen. Deze cijfers geven inhoud aan een debat over kosten en doelmatigheid, maar bewijzen op zichzelf niet dat de dienst overbodig is.

Het politieke argument van Le Pen berust op soevereiniteit. Zij stelt dat diplomatieke, militaire en inlichtingenbevoegdheden niet mogen worden onttrokken aan de behoorlijke democratische controle van Frankrijk en de andere lidstaten. Haar politieke bondgenoten bekritiseren ook de confronterende houding van Kallas tegenover Moskou en pleiten voor een internationale vredesconferentie. Zo ontstaat een duidelijk contrast tussen twee modellen: een sterker centraal Europees diplomatiek apparaat, nauw verbonden met het huidige sanctie- en Oekraïnebeleid, en een meer nationale aanpak die aanzienlijke bevoegdheden zou teruggeven aan de hoofdsteden.

Toch is de keuze niet zo eenvoudig. Frankrijk kan de EDEO juridisch niet op eigen houtje afschaffen of de begrotingsstructuur van de EU naar believen herschrijven. De dienst werd opgericht binnen het institutionele kader van de EU-verdragen en wijzigingen vereisen de toepasselijke Europese procedures en de steun van andere staten en instellingen. Bovendien kan één gezamenlijke Europese diplomatieke vertegenwoordiging soms de invloed vergroten van landen die anders nauwelijks gehoor vinden bij de Verenigde Staten, China of andere grootmachten.

Het meest veelzeggende is dat de roep om hervormingen niet tot het Rassemblement National beperkt blijft. Er wordt ook bericht over hervormingsgesprekken waarbij Frankrijk en Duitsland betrokken zijn, onder meer over overlappingen, budgetten en de verhouding tussen de EDEO en de Europese Commissie. Een debat dat ook gevestigde regeringen noodzakelijk achten, kan niet zomaar worden afgedaan omdat Le Pen het vanuit een nationalistische invalshoek benadert.

Haar mogelijke presidentschap blijft echter voorwaardelijk. Na de procedures over het misbruik van Europese parlementaire middelen bleven haar juridische situatie en de gevolgen van een verder cassatieberoep in november 2026 politiek van groot belang. Zoals LCP, de nieuwsdienst van het Franse parlement, berichtte, gaf het Hof van Cassatie aan dat er mogelijk vóór de presidentsverkiezingen van april 2027 een

beslissing zou vallen. Opiniepeilingen zijn geen verkiezingsresultaten en mogelijke kandidaten zijn nog geen presidenten.

12. Nationale soevereiniteit of Europese strategische autonomie?

De diepere kwestie die Le Pen aan de orde stelt, gaat niet alleen over de omvang van een diplomatieke dienst. Het gaat erom of de Europese Unie een werkelijk autonoom buitenlands beleid kan ontwikkelen en of dat beleid de belangen van haar burgers zou dienen in plaats van de strategische doelstellingen van buitenlandse machten. Een Europa dat voor zijn belangrijkste veiligheidskeuzes afhankelijk is van de Verenigde Staten, is niet volledig autonoom. Een Europa dat eenvoudigweg de voorkeuren van Moskou zou overnemen, is dat evenmin.

Een geloofwaardige derde koers zou nationale democratische verantwoording combineren met instellingen die Europa voldoende gezamenlijk gewicht geven aan de onderhandelingstafel. Dat vereist een herziening van het mandaat van de EDEO, openbaar gemaakte prestatiecriteria, parlementair toezicht en duidelijke regels over wat onder de bevoegdheid van nationale regeringen valt en wat beter gezamenlijk wordt aangepakt. Het vereist ook de bereidheid om naar afwijkende regeringen en kiezers te luisteren, in plaats van interne meningsverschillen te beschouwen als een probleem dat met communicatiecampagnes moet worden weggewerkt.

Kallas en Le Pen vertegenwoordigen tegengestelde antwoorden op dezelfde crisis. De eerste houdt vol dat Europa vastberadenheid tegenover Rusland moet tonen en

internationaal met één stem moet spreken. De tweede stelt dat Brussel te veel politieke macht naar zich toe heeft getrokken en te weinig verantwoording aflegt. Geen van beide standpunten kan de veel moeilijkere opdracht vervangen: een Europa opbouwen dat veilig genoeg is om te onderhandelen, economisch sterk genoeg om zelfstandig te handelen en democratisch genoeg om meningsverschillen te aanvaarden.

13. Een ander Europees beleid is mogelijk

De toekomst van Europa mag niet worden gereduceerd tot een keuze tussen onbeperkte herbewapening en diplomatieke machteloosheid. Een continent met de wetenschappelijke kennis, industriële geschiedenis, financiële middelen en culturele tradities van Europa moet tot een creatiever staatsmanschap in staat zijn. Vijf prioriteiten kunnen het debat voorbij de slogans brengen.

1. **Herstel geloofwaardige diplomatieke kanalen.** Onderhoud rechtstreeks en multilateraal contact met Moskou, Kyiv en andere betrokken regeringen. Bij onderhandelingen moet rekening worden gehouden met de veiligheid van burgers, de soevereiniteit van staten, de veiligheidszorgen van alle partijen en mechanismen om de naleving van afspraken te controleren.
2. **Maak de economische rekening openbaar.** Beoordeel sancties, energiebeleid, defensie-uitgaven en industrieel concurrentievermogen op basis van transparante uitgangspunten en cijfers per sector. Burgers moeten kunnen zien wie de kosten draagt, wie voordeel haalt en welke alternatieven zijn onderzocht.
3. **Onderwerp instellingen voor buitenlands beleid aan democratische controle.** Onderzoek de doelmatigheid en het mandaat van de EDEO, de bevoegdheidsverdeling binnen de EU, de transparantie van contracten en de mate waarin nationale parlementen besluiten kunnen controleren.
4. **Pas het internationaal recht consequent toe.** Verdedig in Oekraïne, het Midden-Oosten, Afrika en elders dezelfde basisbeginselen: soevereiniteit, bescherming van burgers, mensenrechten en verzet tegen territoriale verovering met geweld. Selectieve toepassing ondermijnt de geloofwaardigheid.
5. **Maak vrede tot een uitdrukkelijke strategische doelstelling.** Militaire afschrikking kan noodzakelijk zijn, maar is geen vredesplan. Europa moet politieke energie en middelen investeren in bemiddeling, onderhandelingen over wapenbeheersing, humanitaire bescherming en een toekomstig pan-Europees veiligheidskader.

Conclusie: de Europese burgers verdienen een andere keuze dan permanente confrontatie

De VN-toespraak van Nebenzia was een onomwonden uitdrukking van de Russische regeringsvisie op Europa. Zijn kritiek op militarisering, selectieve moraal, diplomatieke prioriteiten, economische kosten en institutionele corruptie kan niet op verantwoorde wijze zonder meer terzijde worden geschoven. Officiële Europese auditverslagen en documenten van gerechtelijke instanties geven concrete redenen om antwoorden te eisen, ook wanneer bepaalde verstrekkende cijfermatige beschuldigingen nog niet zijn aangetoond. Zijn vergelijking van de huidige Europese instellingen met een nieuw Reich was opruiend, maar mag de aandacht niet afleiden van de inhoudelijke vragen. Het antwoord van Kallas verdedigde beginselen van soevereiniteit en internationaal recht, maar nam het gevaar niet weg van een buitenlands beleid waarin confrontatie de communicatie steeds meer verdringt.

De uitdaging van Le Pen toont aan dat deze kwesties niet langer uitsluitend het onderwerp zijn van woordenwisselingen tussen Moskou en Brussel. Ze worden nu ook binnen de Europese Unie zelf besproken en zullen invloed hebben op verkiezingen, begrotingen, het industriebeleid en de diplomatieke identiteit van het continent. Haar programma verdient dezelfde kritische beoordeling als dat van de politici tegen wie zij zich verzet. Hervorming is niet automatisch wijsheid en centralisering is niet automatisch kracht.

Wat telt, is het algemeen belang. Europese burgers hebben recht op vrede, economische zekerheid, democratische controle en een eerlijke uitleg over de risico's die in hun naam worden genomen. Men mag hun niet voorhouden dat elke kritiek op Brussel Rusland helpt, maar evenmin dat elke bezorgdheid die Moskou uitspreekt daarom juist is. Zij verdienen een politieke cultuur die volwassen genoeg is om beide reflexen af te wijzen.

Europa was ooit in staat bittere historische vijandschappen om te vormen tot samenwerking. Die verwezenlijking moet zijn inspiratie blijven. Een duurzame Europese vrede zal niet voortkomen uit propaganda, onaantastbare bureaucratische macht of een eindeloze wapenwedloop. Zij vereist de moed om te onderhandelen, de nederigheid om fouten te erkennen en de democratische overtuiging dat regeringen bestaan om het leven en de welvaart van hun bevolking te beschermen.

De centrale vraag is niet langer of Europa zich diplomatie kan veroorloven. De vraag is of Europa het zich kan veroorloven haar te blijven verwaarlozen.

Primaire documenten, berichtgeving en bronvermeldingen

1. Veiligheidsraad van de Verenigde Naties, S/PV.10133, 13 april 2026 — officieel verslag van de toespraken van Kaja Kallas en Vassily Nebenzia en hun daaropvolgende woordenwisseling.
2. VN Web TV, 10.133e vergadering van de Veiligheidsraad, 13 april 2026 — officiële video-opname van de vergadering.
3. Video aangeleverd voor dit artikel: de toespraak van Nebenzia in de Veiligheidsraad — secundaire weergave; de citaten werden gecontroleerd aan de hand van het officiële VN-verslag.
4. POLITICO Europe, 9 november 2026, Marine Le Pen en Kaja Kallas — oorspronkelijke berichtgeving op basis van verklaringen van functionarissen van het Rassemblement National.
5. Times Now World: Marine Le Pen en de Europese diplomatieke dienst — video aangeleverd voor dit artikel.
6. Europees Defensieagentschap, Defensiegegevens 2025–2026, 16 juli 2026 — bijgewerkte cijfers over militaire uitgaven.
7. EDEO, uiteenzetting voor het Europees Parlement over de administratieve begroting, 17 november 2025 — personeelsbestand, diplomatiek netwerk en begroting.
8. OVSE, Herdenkingsverklaring van Astana, 2010 — ondeelbare veiligheid en soevereine keuzevrijheid.
9. Resolutie ES-11/4 van de Algemene Vergadering van de VN, 12 oktober 2022 — territoriale integriteit van Oekraïne.
10. Raad van de EU, tijdlijn van de sancties tegen Rusland — sanctiemaatregelen en officiële doelstellingen.
11. Raad van de EU, toelichting bij de sancties en uitzonderingen voor voedsel — het officiële EU-standpunt over de handel in landbouwproducten.
12. Gerecht van de EU, persbericht 60/25 over zaak T-36/23, 14 mei 2025 — uitspraak over toegang tot sms-berichten in verband met Pfizer, geen veroordeling wegens corruptie.
13. LCP, 8 juli 2026, de cassatieprocedure van Marine Le Pen — juridische en electorale onzekerheid.
14. Europese Raad, conclusies van 19 maart 2026 — het toenmalige EU-beleidsdocument dat bij de VN werd besproken.
15. Europees Openbaar Ministerie, 2 december 2025 — huiszoekingen wegens vermoedelijke aanbestedingsonregelmatigheden bij de EDEO en het Europacollege.
16. Europees Openbaar Ministerie, 3 december 2025 — formele kennisgeving van beschuldigingen in het onderzoek naar de diplomatieke academie; het vermoeden

van onschuld geldt.

17. Europese Rekenkamer, Speciaal verslag 18/2026 — tekortkomingen in de fraudebestrijdingsstrategie van de Commissie.
18. Europese Rekenkamer, Speciaal verslag 23/2021 — ontoereikende resultaten van eerdere inspanningen tegen grootschalige corruptie in Oekraïne.

https://youtu.be/PLcXAeGbizE